

KÄTLIN VAINOLA ULLA SAAR

MISTÄ ON PIENET VIROLAISET TEHTY?

Hoi, tytöt ja pojat!

Vielä löytyy vapaita paikkoja matkalle virolaislapsen maailmaan!
Tartu tilaisuuteen ja tule mukaan!
Suuntaamme yhteen Euroopan pienimmistä maista - Viroon.
Etsimme sieltä lapset ja yritämme askel askeleelta selvittää, millaisia he ovat, mitä he tekevät ja mistä he pitävät. Se joka ottaa haasteen vastaan ja läpäisee löytöretken kaikki tasot, saa tietää, mistä on pienet virolaiset tehty (eli millaisia lapsia Virossa asuu)!

Alkuperäinen teos: *Krips-krops, eesti laps*

Teksti: Kätlin Vainola

Kuvitus, graafinen suunnittelu ja toteutus: Ulla Saar

Vironkielisen tekstin toimittaminen: Kadi Eslon

Suomennos: Heidi Iivari

Suomennoksen toimittaminen: Sanna Immanen

© Kätlin Vainola, Ulla Saar ja Eesti Instituut, 2017

Kaikki oikeudet pidätetään.

ISBN 978-9949-558-37-7 (pehmeäkantinen painettu julkaisu)

ISBN 978-9949-558-38-4 (sähköinen julkaisu, pdf)

Teoksessa on käytetty vuonna 2017 virolaisille lapsille suunnatun kyselytutkimuksen tuloksia.

Eesti Instituut kiittää yhteistyöstä Viron lastenkirjallisuuden keskusta.

Viro-instituutin ystävät ry. ja Õisu mõis ovat tukeneet suomenkielisen käännöksen julkaisemista

TASO! LAPSEN SYNTYMÄ JA NIMI

Virolaislapsi syntyy yleensä sairaalassa. Hänen perheensä on valmistautunut siihen huolella. Kun lapsi on vielä vatsassa, tuleva äiti ja isä käyvät perhevalmennuksessa. Vanhemmat puhuvat vauvalle masun läpi ja soittavat hänelle musiikkia, jotta lapsi tuntisi itsensä onnelliseksi jo vatsassa.

Synnytyshuoneet ovat kuin pieniä kylpylöitä. Niissä on himmeä valaistus, kylpyamme ja suuria jumppapalloja. Moni synnyttävä äiti tuntee olonsa mukavimmaksi vedessä ja synnyttää lapsen veteen.

Heti maailmaan tultuaan lapsi nostetaan äitinsä rinnalle, jotta hän saisi tärkeän ihokontaktin ja voisi olla varma siitä, että on tervetullut maailmaan! Synnytyksen jälkeen levätään perhehuoneessa. Siellä voi jopa katsoa telkkaria. Vauva kylläkään ei katso, sillä hän avaa silmänsä vain, jos hänellä on nälkä tai kakkavaippa alkaa tuntua liian epämukavalta.

Usein huone näyttää ihan kukkakaupalta. Monesti ystävät ja sukulaiset jonottavat oven takana uuden tulokkaan luokse vierailulle jo synnytyksen aikana. Virolaiseen perheeseen syntyy yleensä 1-2 lasta.

Kun vauva alkaa näyttää joltakulta, hänen syntymänsä rekisteröidään ja hänelle annetaan nimi. Virolaisvanhemmat tykkäävät tehdä sen tietokoneella. Voi loikoilla perhehuoneen sängyllä ja hoitaa samalla kaikki tarpeelliset asiat.

Lapsi saa nimen yleensä kuukauden kuluessa syntymästään. Joskus valinnan tekeminen kestää vähemmän aikaa, joskus kauemmin. Riippuu siitä, mistä vanhemmat pitävät. Monet vanhemmat pitävät samoista nimistä kuin muutkin vanhemmat Euroopassa. Pidetään hyvänä, että lapsella on kansainvälinen nimi, jonka kanssa on helppo tulla toimeen kaikkialla.

Jotkut vanhemmat palaavat juurilleen. He haluavat, että lapsella on täysin vironkielinen nimi. Nimi, joka tarkoittaa jotakin tai on peräisin vanhoilta ajoilta, kuten Tuul (Tuuli) tai Torm (Myrsky).

Virossa lapselle voi antaa kolme etunimeä. Esimerkiksi tyttö ei ole vain Mia, vaan Mia Maria. Tai Lill-Anni. Tai Karl Markus, jos hän sattuu olemaan poika. Jotkut vanhemmat antavat mielikuvituksensa lentää ja keksivät itse nimiä. Sen takia on varmuuden vuoksi olemassa säännöt: nimi ei saa sisältää esimerkiksi numeroita tai vierasperäisiä kirjaimia.

Joskus vanhemmat antavat lapselleen suosikkilaulajansa, -näyttelijänsä tai -urheilijansa nimen. Niinpä Virossa on paljon pieniä Mirtel-tyttöjä, jotka ovat saaneet nimensä kuuluisan näyttelijän Mirtel Pohlan mukaan. Monet vanhemmat tykkäävät samoista nimistä samaan aikaan. Siitä seuraa, että päiväkodissa tai koulussa on monta samannimistä lasta.

	<p>Kaikki Virossa syntyneet lapset saavat lahjaksi kirjan <i>Pikkuinen puu</i>. Se sisältää tarinoita ja runoja. Nyt tuore äiti tai isä alkaa odottaa kärsimättömästi, että lapsi kasvaisi vähän suuremmaksi. Olisi niin kiva jo lukea lapselle ääneen kirjaa!</p>
<p>LAHJA</p>	

TASO2 LAPSEN KOLME ENSIMMÄISTÄ VUOTTA

Vastasyntynyt pienokainen on kaikkien keskipisteenä. Hänen isänsä tai äitinsä saa puolentoista vuoden ajan vanhempainrahaa. Se tarkoittaa sitä, että jompikumpi vanhemmista saa yhtä paljon rahaa kuin aikaisemmin töissä käydessään.

Vauva ei tietenkään tiedä siitä mitään. Hän vain huitoo käsillään ja jaloillaan ja kehittyy. Vanhemmat auttavat häntä siinä kovasti. Monet vauvat viedään vauvauintiin, voimistelemaan tai luoviin harrastuksiin.

Kotonakin innostetaan vanhempia luovaan toimintaan. Huoneiden seiniin ilmestyvät väritahrat ovat suloisien omaperäisiä. Ei niitä raaski pestä pois. Keittiönkaapeista voi ottaa kattiloita ja kaataa niihin ryynejä. Niiden näplääminen kehittää aivoja.

Raikas ilma on lapsen kasvulle tärkeintä. Vauva nukkuu päiväunensa parvekkeella tai talon pihalla aina kun mahdollista. Kaupungissa näkee usein, että kahvilan ikkunan eteen on pysäköity useammat lastenvaunut. Lampaanvillaisiin peittoihin käärityt vauvat nukkuvat sikeästi pakkasesta huolimatta, ja heidän äitinsä kahvittelevat lämpimässä toisella puolella ikkunaa.

Virolaislapsi oppii käyttämään viron kielen 14 sijamuotoa kuin lennosta ja saa olla iloinen siitä. Ulkomaalaisilla menee kaiken sen omaksumiseen vuosia, ja moni asia jääkin omaksumatta. Näinhän on jokaisen lapsen äidinkielen laita: lapsi oppii ihan huomaamattaan puhumaan.

Virossa asuu myös lapsia, joiden äidinkieli ei ole viro. Sellaiset lapset oppivat viroa päiväkodissa ja koulussa.

Usein lapset oppivat nimeämään lähimmät ihmisensä: *ema* eli äiti ja *isa* eli isä. Yleensä lapset eivät puhuttele vanhempiaan niin virallisesti. Monet lapset kutsuvat aluksi äitiä sanalla *emme*. Myöhemmin esimerkiksi myös *emps*, *mamma* või *maps* eli äiskä. Isä on *issi*, joissakin perheissä myös *papa* tai *paps*.

Mutta eiväthän kaikki lapset puhu samalla tavalla kotona. Etelä-Virossa lapset puhuvat võrun kieltä. Siinä on paljon õ-kirjaimia. Õ lausutaan vähän niin kuin sanottaisiin u ja e yhtä aikaa eli laitetaan suu niin kuin sanottaisiin e, mutta sanotaankin u–kokeile! Võrulaisilla on jopa oma võrunkielinen aapinen.

LEELO:
MINÄ PUHUN VIROA
eli
MA RÄÄGIN EESTI KEELT.

UKU:
MINÄ PUHUN VÖRUA
eli
MA KÕNÖLÖ VÖRO KIILT.

ESMASPÄEV TEISIPÄEV KOLMAPÄEV NELJAPÄEV REEDE

↳ OPI VIKKONPÄIVÄT VIROKSI!

7.00–8.20 Saapuminen päiväkotiin

Lapset menevät päiväkotiin yleensä 3-vuotiaina. Sitä ennen he ovat seimessä. Sinne voivat mennä 1,5-vuotiaat lapset.

8.20–9.00 Aamupala

Puurolla jaksaa koko päivän! Kaurapuuro on klassikko. Ennen syömistä täytyy pestä kädet. Ja vaikka emme käy koulua, juomme koulumaitoa. Se tarkoittaa sitä, että jokainen lapsi saa yhden ilmaisen maitolasillisen päivässä.

9.00–10.00 Aamupiiri, ohjattua puuhaa ja leikkiä

Nyt viisastutaan! Juuri aamupiirissä opitaan viikonpäivät, numerot, kirjaimet, kellonajat ja muuta hyödyllistä.

10.00–11.30 Ulkoilua

Olemme ulkona melkein joka säällä! Meillä on tosi mahtavat leikkipuistot. Muuten, ei me mennä aina oman päiväkodin pihalle. Välillä puetaan heijastinliivit päälle, asetutaan pariin ja lähdetään liikkeelle. Me mennään retkelle, teatteriin, kirjastoon tai museoon.

11.30–12.00 Siirtyminen sisälle. Ruokailuun valmistautuminen.

Riisu ulkovaatteet ja mene pesemään kädet!

12.00–13.00 Lounas. Päivälevolle valmistautuminen.

Joka päivä saadaan lämmintä ruokaa. Suuremmat lapset opettelevat syömään haarukalla ja veitsellä.

13.00–15.00 Päivälepo

Ilman satua se ei onnistu! Pienemmät lapset menevät nukkumaan, suuremmat voivat katsella kirjoja tai leikkiä rauhallisesti toisessa huoneessa. Mitä tulee nukkumiseen, niin päiväkodissa se tuntuu aika mälsältä, mutta sitten koulussa huomaa, että voi kun olisi se mahdollisuus vielä – loikoilla joka päivä keskellä päivää!

15.00–16.00 Leikkiä

Päivän paras hetki! Nyt leikitään!

16.00–16.15 Välipala

Ihan varmasti joku terveellinen hedelmä!

16.15–18.00 Leikkiä ja kotiinlähtö

Nyt saa leikkiä! Toivottavasti ei haeta liian aikaisin päiväkodista. Vaikka kotona on kyllä kivaa... Eilen illalla jäikin yksi leikki kesken...

TASO 4 LEIKIT

Sanotaan, että leikki on lapsen työtä. Ja sitä työtä lapset tekevätkin kunnolla. Leikit jakaantuvat ulko- ja sisäleikkeihin. Ja kesä- ja talvileikkeihin.

Ja yksin ja kavereiden kanssa leikkimiseen... Leikkejä on vielä vaikka kuinka paljon. Nykyisin lapsen leikit riippuvat siitä, missä hän asuu. Maaseudun lapset ovat onnellisia. He saavat jahdata lampaita, jos eläimet ovat karanneet pihasta tai rakentaa majan puun latvaan, kalastaa ja hyppiä heinäkasaan. Monilla perheillä on kesämökki. Siellä voi tehdä asioita, joita ei ole tilaa tehdä kaupungissa. Hyvällä tuurilla on sisaruksia tai kavereita maalla, jolloin päivät kuluvat melkein kokonaan ulkona leikkien.

Kaupunkilaislapset eivät saa olla niin vapaasti ulkona. Päiväkotilapset liikkuvat kaupungilla vanhempiensa kanssa ja käyvät leikkipuistoissa. Päivällä leikitään toisten lasten kanssa päiväkodissa ja illalla äidin tai isän ystävien lasten kanssa. Jos hyvin käy, samassa rapussa asuu saman ikäisiä lapsia, joilla voi käydä kylässä. Uusilla omakotialueilla asuu eniten nuoria perheitä, joilla on paljon lapsia. Siellä on myös turvallisempaa ja enemmän tilaa kuin kaupungissa.

Nykyisin lapsia kiehtovat digilaitteet. Virolaislapset saavat ensimmäisen kännykkänsä yleensä aloittaessaan koulun. Puhelin on jännittävä lelu. Niinpä joka puolella voi nähdä nenä kiinni ruudussa olevia lapsia. Vanhempien mielestä digimaailmaan ei ole hyvä upota liian pitkäksi aikaa. Siksi monen koululaisen työpöydällä tai hyllyssä voi nähdä munakellon. Se ei tarkoita välttämättä sitä, että lapsi tykkäisi erityisen paljon keitetyistä munista – munakello auttaa muistamaan, milloin täytyy lopettaa pelit. Jos on vähänkin hyvä sää, kannattaa olla ulkona. Kesäsäähän sopivat hyvin juoksu-, piilo- ja muut liikuntaleikit. Viime vuosien suosikki on ollut trampoliini. Kesäisin käydään paljon myös retkeilemässä. Sitä voi tehdä kaikkialla. Tietysti metsät ja merenrannat ovat sopivia retkeilypaikkoja, mutta yhtä hyvin voi vaeltaa vaikka kerrostalolähiössä! Myös kaupunkiviidakosta löytyy luontoa.

Toisin kuin aikuisille, lapsille Viron sää ei ole ongelma. Lapset eivät valita, että Virossa on ympäri vuoden yksi ja sama huono hiihtosää. Lapset odottavat innolla talvea. Silloin saa pulkkailla, hiihtää, luistella ja leikkiä lumisotaa. Eikä ole talvea ilman lumiukkoa. Lumiukko on viroksi muuten *lumememm* eli lumimummo!

Perheet viettävät mielellään aikaa yhdessä. Pimeä talvi on kuin luotu yhteiseen oleskeluun. Yhteisistä leikeistä lautapelit ovat ykkössijalla. Suosittuja pelejä ovat Uno, Monopoli, muistipelit, Sirkus ja Maailman ympäri 80 päivässä.

VIROLAISLASTEN SUOSIKKI-
LEIKIT ULKONA:

VIROLAISLASTEN
SUOSIKKILEIKIT SISÄLLÄ:

JUOKSULEIKIT, ESIM. HIPPA
JA TAKAA-AJO
JALKAPALLO
PIILO
KIRKONROTTA
MUUT PALLOPELIT

LEMMIKKIELÄINTEN KANSSA
LEIKKIMINEN
LAUTAPELIT, ESIM. MONOPOLI
KORTTIPELIT
TIETOKONEPELIT
LEGOT, RAKENNUSPALIKAT YMS.

Kirkonrotan säännöt

Kirkonrotta on piiloleikki. Ensin valitaan "huutopaikka" eli puu tai joku muu paikka. Sitten etsijä laskee sen luona esimerkiksi sataan, ja muut juoksevat piiloon. Kun etsijä on laskenut sataan, hän kääntyy huutopaikalla ympäri ja alkaa etsiä piiloutujia. Leikin tarkoituksena on päästä huutopaikalle ennen etsijää ja vapauttaa itsensä. Piiloutujan täytyy koskettaa kämmenellä puuta ja huutaa: "Omat!" Viimeinen lapsi voi huutaa myös "Omat kaikki!". Mutta jos etsijä huomaa piiloutujan ennen kuin piiloutuja ehtii juosta huutopaikalle, hän huutaa piiloutujan nimen, esimerkiksi: "Leelo-rotta nähty!" Jos etsijä ei ole vielä nähnyt muita piiloutujia tai joku muu piiloutuja ei tule vapauttamaan, nähdystä "rotasta" tulee seuraavalla kerralla etsijä.

Virolaislapsilla on samantyyppisiä loruja kuin suomalaislapsillakin:

Vanamees, vanamees 66,
poolteist hammast oli suus.
Kartis hüri, kartis rotte,
kartis nurgas jahukotte.

Pappi, lukkari, talonpoika, kuppari
riikas, rakaas, köyha, varus
keppikerjäläinen!

ENTEEL-TENTEEL
TRIKA-TREI
UHTI KAARU KOMMEREI,
TÄNA LAULAME KÖIK NII,
SINA OLED MÄNGUST PRII!

Hippa on suosittu takaa-ajoleikki, josta on paljon erilaisia muunnelmia, esim. haara- ja töpselihippa sekä poliisi ja rosvo. Mutta kuka on ensimmäinen laskija tai takaa-ajaja?

Aina pitää jonkun ensimmäisenä laskea tai ajaa takaa.

Sen selvittämiseksi voi käyttää kivi, paperi, sakset -lastenleikkiä tai loruleikkiä.

TASO 5 SYNTYMÄPÄIVÄT

Syntymäpäivää suunnitellaan hyvissä ajoin. Koko perhe pohtii, missä ja miten sitä voisi juhlia. Syntymäpäiväsankari haaveilee salaa lahjoista, ja hänen on vaikea nukahtaa syntymäpäivää edeltävänä iltana. Jännittää niin kovasti!

Syntymäpäiväaamu alkaa onnittelulaululla. Päiväsankari saa yleensä kukkia ja lahjoja. Syntymäpäivänä viedään päiväkotiin tai kouluun herkkuja. Siellä syntymäpäiväsankaria onnitellaan, hänelle lauletaan ja ystävät antavat itse piirrettyjä kortteja.

Syntymäpäivää vietetään joka vuosi myös ystävien ja sukulaisten kanssa. Nykyisin syntymäpäivät ovat paisuneet niin suuriksi, että yleensä niitä ei pidetä enää kotona. Juhlia vietetään kaikissa mahdollisissa lasten sisäleikkipaikoissa, museoissa, luontopoluilla, elokuvissa ja vesipuistoissa. Teini-ikäisten lasten vanhemmilla onkin jo rautainen kokemus juhlien järjestäjinä. Usein syntymäpäiville kutsutaan koko päiväkodin ryhmä tai oma luokka – tai ainakin puolet ryhmästä tai luokasta. Tietysti juhlia pidetään yhä myös kotona. Jotkut perheet tykkäävät enemmän rauhallisista juhlista kotona, jolloin on vähemmän lapsia.

Lasten syntymäpäivillä tarjoillaan sellaista ruokaa, jota voi syödä sormin. Juotavaa kuluu paljon, koska lapset tykkäävät juosta, hyppiä ja kirmata, ja se tietysti väsyttää. Virolaislapset syövät syntymäpäivillä porkkanaa, kurkkua, kukkakaalia, omenaa, päärynää, voileipiä, lihapullia sekä juustoa ja keksejä. Mutta kakku on tietysti tärkein.

Kakkukynttilät sytytetään, ja päiväsankarin täytyy puhaltaa ne kerralla sammuksiin ja samaan aikaan toivoa jotain.

Kakkuvaihtoehtoja on yhtä paljon kuin lapsia ja perheitä. Kakkuja voi tilata kaikenlaisin koristuksin ja kuvin. Keksikakku on virolaisten lastenjuhlien klassikko, mikä on erityisen hauskaa siksi, että sen valmistamiseen voivat osallistua myös lapset. Jokaisella perheellä on omat niksinsä ja mieltymyksensä tehdä kekşikakku. Joku rakastaa kakkua, jossa on paljon hilloa, toinen taas suosii suklaaisempaa vaihtoehtoa. Joka tapauksessa on selvää, että kekşikakku on kaikkien herkkua!

Kekşikakun resepti

n. 700 g neliönmuotoisia makeita keksejä (tai Digestive-keksejä)
 1–2 dl maitoa tai mehua
 750 g hapankermata tai maustamatonta jogurttia
 2 dl vispikermaa
 Mansikoita tai hilloa
 Koristeita maun mukaan: marjoja, karkkeja, suklaata yms.

Kostuta keksit hetkeksi maitoon tai mehuun ja laado ne vierekkäin tarjoiluastialle. Levitä kekseille 1/3 hapankermasta tai jogurtista. Lisää hilloa tai marjoja. Kostuta seuraavat keksit, laado ne ensimmäisen kerroksen päälle ja kata hapankermalla ja hillolla. Jatka kerrosten kokoamista, kunnes saat haluamasi korkuisen kakun. Vatkaa kerma ja päällystä sillä koko kakku. Laita kakku vähintään neljäksi tunniksi jääkaappiin. Koristele kakku mielesi mukaan ennen tarjoilua.

Lapset odottavat **joulua** yhtä innokkaasti kuin syntymäpäiviä. Ikkunalle pannaan joulusukka jo joulukuun alussa ja jäädään odottamaan tontun yllätyksiä. Yleensä tonttu sujauttaa päivittäin sukkaan makeisen, hedelmän tai pienen lelun. Joissakin perheissä lapset ja tonttu ovat tiiviissä kirjeenvaihdossa. Jouluaatto vietetään perheen kesken. Silloin saavat kaikki lahjoja. Joskus joulupukki ehtii itse paikan päälle, joskus taas tontut jättävät suuren lahjasäkin oven taakse. Paketit lunastetaan esittämällä runo, laulu tai tanssi. Kaikilla on mahdollisuus näyttää kykynsä!

TASO 6 KOULU

Huomio! Nyt puhutaan pisimmästä ajanjaksosta lapsen elämässä! Koulu kestää yhteensä 12 vuotta!

Virolainen koulu jakaantuu seuraavasti:

I kouluaste : 1.–3. luokka

II kouluaste : 4.–6. luokka

III kouluaste : 7.–9. luokka

lukio : 10.–12. luokka

Virolaislapset aloittavat koulun 7-vuotiaina. Virossa jokaisen lapsen on päästävä kouluun. Kouluun valmistaudutaan jo aikaisemmin. Kirjaimet ja numerot opetellaan kotona, päiväkodissa tai esikoulussa. Esikoulua on kerran tai pari viikossa. Siellä harjoitellaan lukemista, kirjoittamista ja laskemista. Esikoulu ei ole pakollinen, mutta siellä lapsi saa käsityksen siitä, mikä häntä odottaa koulussa. Lasten täytyy käydä koulussa ainakin peruskoulun verran eli 9. luokkaan tai 17-vuotiaaksi asti. Perhe voi myös itse opettaa lasta eli silloin lapsi on kotiopetuksessa.

Ekaluokkalaisen elämä riippuu paljon siitä, missä hän asuu tai mitä mieltä hänen vanhempansa ovat koulutuksesta. Joissakin kouluissa järjestetään pääsykokeita. Niiden koulujen opetuksessa painotetaan jotakin ainetta, kuten kieliä. Jos perhe päätyy valinnassaan sellaiseen kouluun, voi olla, että lapsella on pitkä koulumatka. Useiden perheiden mielestä järkevin valinta on kuitenkin kotia lähimpänä oleva koulu. Jokaisella virolaislapsella on oikeus lähikouluun.

Yleensä luokalla on 24 oppilasta, pienissä kouluissa vähemmän, suuremmissa enemmän. Ensimmäisinä kouluvuosina on eniten äidinkielen ja matematiikan tunteja. Virossa on tapana opiskella kahta pakollista vierasta kieltä. Viron opetussuunnitelman mukaan vaihtoehdot ovat englanti, ranska, saksa ja venäjä.

10. luokalle eli lukioon pyrittäessä on yleensä pääsykokeet. Peruskouluopetuksesta vastaavat kaupungit ja kunnat, lukio-opetuksesta edellisten lisäksi myös valtio. Lukiossa opiskelu on vapaaehtoista. Sen sijaan voi mennä opiskelemaan ammatin ammattikouluun tai töihin. Suoraan työelämään menijöitä on kuitenkin vähän. Koulutuksella on väliä!

Virossa on melko paljon yksityisiä kouluja. Usein ne ovat syntyneet vanhempien aloitteesta ja siksi, että vanhemmat toivovat lapselleen pienempää luokkaa. Yksityisissä kouluissa keskitytään enemmän luovuuteen.

Koulupäivä alkaa yleensä kello 8–9:n maissa. Lapset menevät kouluun itsenäisesti – joko jalan tai pyörällä. Voidaan matkustaa myös bussilla tai muulla julkisella kulkuvälineellä. Lapsia viedään kouluun myös autolla. Kaikki riippuu siitä, missä lapsi asuu. Maaseudulla ajavat koulubussit, jotka vievät syrjäisempienkin kylien lapset kouluun kartuttamaan tietämystään.

VIROLAISLASTEN LEMPIAINEEET:

liikunta
matematiikka

kuvataide

käytännön taidot, kuten
käsityö, kotitalous, tietotekniikka
englanti

VIROLAISLASTEN MIELESTÄ VAIKEIMMAT AINEET

matematiikka

englanti

äidinkieli eli viro

biologia

venäjä

Virolaiskouluissa käytetään oppilaan arvioinnissa numeroita ja kirjaimia sekä sanallista kuvailua. Kouluilla on arviointitavan suhteen vapaat kädet. Viisinumeroinen asteikko on tavallisin tapa. Siinä numero viisi on paras arvosana. Yleensä ensimmäisellä luokalla ei anneta arvosanoja. Yhä enemmän koulut luopuvat numeroarvioinnista ylemmilläkin

eKool

luokilla. Sen sijaan käytetään sanallista arviointia, mikä tarkoittaa sitä, että opettaja kuvailee kirjallisesti oppilaan edistymistä. Wilma on Virossa nimeltään eKool ja sieltä löytyvät kaikki tärkeät kouluun liittyvät asiat – arvosanat, opiskelu, poissaolot, kehut, huomautukset yms.

Koulu alkaa juhlallisesti 1. syyskuuta. Lapset vievät opettajalle kukkia ja kotona syödään kakkua. Kouluvuosi loppuu kesäkuussa, viimeistään juhannuksena. Sitten alkaa pitkä, melkein kolmen kuukauden kesäloma. Pitkä kesäloma on perua ajalta, jolloin kaikki lapset autoivat peltotöissä. Ennen vanhaan paimennettiin koko kesä karjaa, kuopsuteltiin kaalimaalla tai autettiin vanhempia kotitöissä. Lapset yritetään saada nykyisinkin kesälomalle maalle. Monet koululaiset käyvät kesäleireillä.

Juku

Viron kuuluisin koulupoika on Juku (lausutaan *Jukku*), jota voi verrata suomalaiseen Pikku-Kalleen. Virolaisen sanonnan mukaan Juhana ei tiedä sitä, mitä Juku ei ole oppinut. Se tarkoittaa samaa kuin sanonta *minkä nuorena oppii, sen vanhana taitaa*, koska Juhanaa kutsutaan lapsena Jukuksi. Pikku-Kallen tavoin Juku seikkailee koululaisvitseissä:

Juku: "Isä, auta minua tekemään läksyt!"

Isä: "Mieti ensin itsekin."

Juku: "Minä jo mietin!"

Isä: "Ja mikä oli miettimisen lopputulos?"

Juku: "No se, että täytyy pyytää isää auttamaan!"

Opettaja: "Mitä sanoja oppilaat käyttävät eniten koulussa?"

Juku: "En tiedä."

Opettaja: "Ihan oikein!"

Opettaja: "Juku, onko tämä sinun pallosi?"

Juku: "Onko koulun ikkuna rikki?"

Opettaja: "Ei minun tietääkseni."

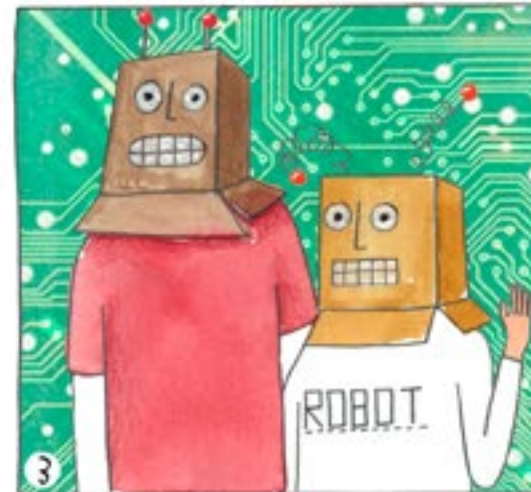
Juku: "Sitten se on minun."

TASO 7 HARRASTUKSET JA MUUT KIINNOSTUKSEN KOHTEET

KOULUPÄIVÄ ON PÄÄTTYNYT!
MUTTA NÄYTTÄÄ SILTÄ, ETTEI KUKAAN
OLE LÄHTENYT KOTIIN.

HYS! KURKISTETAAN, MITÄ
KOULUSSA JA SEN LÄHEISYYDESSÄ
TAPAHTUU TUNTIEN JÄLKEEN.

① **LAULUSTUDIO** Studion oven raosta kuuluu *Junamatka*, joka on virolaislapsille yhtä tuttu laulu kuin *Pienen pieni veturi* suomalaislapsille. Lauluharjoitukset ovat täydessä vauhdissa. Mirjam ja Martin harjoittelevat lauluja, joilla he osallistuvat television Laulukaruselli-kilpailuun. *Junamatkan* jälkeen lauletaan tuutulaulua, joka kertoo itkevästä nallekarhusta. Sillä laululla ovat uinuneet virolaislapset vuosikymmeniä. Pitäkää varanne! Mennään eteenpäin ennen kuin nukahdetaan!

② **TAIDEKERHO** Pöydällä on rivissä pieniä laatikoita ja rasioita. Ne ovat kuin pieniä taloja. Taidekerhossa luodaan kaikenlaista lyijykynäpiirustuksista aina itsekeksittyihin taloihin. Tällä kertaa lapset ovat askartelemassa pienoismallia unelmiensa kaupungista. Ensin he piirsivät kaupungin kartan ja leikkipuistot sekä muita jänniä paikkoja. Nyt he valmistavat kaupungista pienoismallin – juuri sellaisen, missä he itse haluaisivat asua tulevaisuudessa!

③ **ROBOTTIKERHO** Täällä on niin paljon lapsia, ettei ovi edes mahdu kunnolla kiinni. Ensimmäisellä kerhokerralla tuli paljon lapsia, toisella kerralla vielä enemmän. Lopuksi täytyi perustaa monta eri ryhmää. Kaikkia kiinnostaa ihan valtavasti robotit ja niiden tekeminen. Pian tulee valtakunnallinen robottikilpailu – sinne kun pääsisi! On hauska nähdä myös toisten aikaansaannoksia.

④ **KIRJASTO** Villem on niin ahkera lukija, että hän lainaa kirjastosta monta kirjaa kerralla. Joskus hän lukee ne jo samana päivänä ja menee hakemaan saman tien uusia. Hänen suosikkiahmojaan virolaisessa kirjallisuudessa ovat mollamaija Sipsukka, Leikkokenkä, Sammalparta, Muhvi, Arabella, Konkamuori, Noitaneiti Nöpönenä ja 2.B-luokan Tobias. Villemille luettiin jo pienenä paljon. Hänen äitinsä rakasti lukea erityisesti Astrid Lindgrenin kirjoja. Ennen vanhaan ne olivat kaikkien virolaislasten lempikirjoja, ja ovat yhäkin monien suosikkeja. Villem kuuntelee joka ilta radiosta iltasadun. Tietysti hänelle on tilattu myös lastenlehdet *Täheke* (Pikku Tähti) ja *Hea Laps* (Hyvä Lapsi). Villem kirjoittaa itsekin, hänen tarinoitaan on julkaistu koulun lehdessä.

⑤ **JUHLASALI** Tänään on näytelmäkerhon ensimmäiset pukuharjoitukset lavasteissa. Lavalla nähdään *Jussin seitsemän ystävää*, joka kertoo Jussista ja hänen ystävistään viikonpäivistä. Kovan harjoittelun jälkeen pääsee

osallistumaan koulujen teatterifestivaalille. Kaikki näytelmäkerholaiset odottavat sitä kovasti. Viime vuonna he osallistuivat festivaalille ensimmäistä kertaa. Se oli koko lukuvuoden kohokohta!

Heti teatteriharjoitusten jälkeen lavalle liitelevät tanssiryhmän lapset. He harjoittelevat ohjelmanumeroaan koulujen tanssifestivaalia varten. Heidänkin täytyy harjoitella kovasti, koska heistä olisi niihin mahtavaa päästä tanssifestivaalille!

⑥ **LIIKUNTASALI** Liikuntasalista kuuluu töminää, kiljahduksia ja pillin vihellyksiä. Täällä on tuskin koskaan hiljaista. Nyt on menossa jalkapallotreenit. Jaan, Siim ja Oskar ovat ensimmäisen luokan poikia. He aloittivat treenit vasta muutama kuukausi sitten. He haluavat tulla ammattilaisiksi. Urheilua pidetään arvossa, ja melkein kaikki poikien luokalla olevat tytöt ja pojat harrastavat urheilua. Virolaislasten suosikkilajeja ovat jalkapallo, uinti, voimistelu, yleisurheilu, koripallo, judo, paini, tennis, sulkapallo, pöytätennis, pyöräily sekä tanssiurheilu. Virossa voi harrastaa yli 80 urheilulajia.

KOULUN PIHA Yksi lapsi on puun alla, toinen pensaalla, kolmas etsii jotain maasta, neljäs tutkii perhosta. Kaikilla on kädessään kynä ja paperia ja kaulassaan suurennuslasi. Luontokerhossa opitaan ulkona. Lapset merkitsevät muistiin koulun ympäristössä havaitsemiaan eläimiä ja kasveja. He ovat nähneet jo monta eläintä ja lintua: oravan, kottaraisen, variksen ja siilin. Lisäksi kuunnellaan, millaisia ääniä on ympäristössä. Kun kaikki on merkitty muistiin, lapset vertailevat havaintojaan. Kumpi on suurempi – varpunen vai kottarainen, millainen on voikukan juuri, millaisia jälkiä eläimet jättävät jälkeensä maastoon?

ELOKUVATEATTERI Koulun lähellä on elokuvateatteri. Jos lapset eivät satu olemaan harrastuksissaan, he näyttävät menevän elokuviin. Siellä on menossa virolaisten lastenelokuvien viikko. Joitakin elokuvia tullaan katsomaan koko perheen voimin, kuten *Kevättä*. Se on virolainen klassikko, joka kertoo entisaikojen koulusta koulumestareineen ja poikien kujeineen. *Kevät* tehtiin jo ajat sitten, vuonna 1969, mutta elokuvaa katsovat mielellään yhä uudet sukupolvet. Ohjelmistossa on koiratyöstä kertova animaatioelokuva *Keksijäkylän Lotta* sekä viime aikojen suosikki *Soppalinnan salaseura*. Siinä seikkailee mainio kaveriporukka, joka ratkaisee salaperäisiä tapahtumia Supilinnan kaupunginosassa Tartossa. Molempia elokuvia näytetty myös Suomessa.

TASO LAULU- JA TANSSIJUHLAT

Virossa on tuskin lasta, joka ei olisi ollut tekemisissä kansantanssin tai kuorolaulun kanssa. Suurin osa lapsista on ollut tanssiryhmässä tai laulanut kuorossa. Aivan varmasti lapsi on nähnyt toisia laulamassa ja tanssimassa, vaikka ei olisikaan itse päässyt syystä tai toisesta laulamaan ja tanssimaan.

Jokaisen pienen laulajan tai tanssijan päämääränä on päästä suurille laulu- ja tanssijuhlille. Viron valtakunnallinen laulu- ja tanssijuhla järjestetään joka viides vuosi Tallinnassa. Myös lasten- ja nuorten laulu- ja tanssijuhlia pidetään viiden vuoden välein. Niiden lisäksi on vähän väliä useita pienempiä juhlia ja esiintymisiä. Suuria laulu- ja tanssijuhlia varten valmistaudutaan hyvissä ajoin. Kaikki ryhmät esittelevät taitojaan karsinnoissa. Jatkoon pääsevät taitavimmat ryhmät. Siksi kannattaa harjoitella hyvin!

Laulu- ja tanssijuhlat ovat suuri seikkailu, sillä kyse ei ole vain esiintymisestä! Erityisen iso juttu ne ovat lapsille, jotka osallistuvat Tallinnan ulkopuolelta. He matkustavat pääkaupunkiin busseilla ja yöpyvät kouluissa. Tallinnassa heitä odottavat johdinautot ja raitiovaunut, omatoimisuus ja lattiamajoitus kouluilla. Luvassa on varmasti myös yksi kunnan tyynysota.

Päivisin on harjoituksia ja esiintymisiä. Tuntuu mystiseltä, miten mielettömän suuri lapsiparvi saadaan tanssimaan ja laulamaan niin, että katsojasta kaikki näyttää ja kuulostaa sujuvan kuin valettu.

Ensin ovat tanssijuhlien esitykset. Esiintyjät näyttävät silmät loistaen, miten upeita tanssikuvioita ja -muodostelmia he osaavat tehdä toisten ryhmien kanssa. Erityisen mahtavaa on katsella esityksiä ylempiltä istumapaikoilta ja myös televisioruudulta. Linnuilla on tuuria, sillä ne saavat tanssijuhlista parhaimman kokonaiskuvan. Tanssiesitysten jälkeen tulee kulkue. Se tarkoittaa marssimista kansallispuvuissa kaupungin läpi, lukemattomia hurraa-huutoja ja joskus myös kipeitä varpaita. Melkein viisi kilometriä yhteensä. Myötäeläjiä on yhtä paljon tai jopa enemmän kuin esiintyjä. Ihmiset tervehtivät laulukuoroja ja tanssiryhmiä huudahduksin, ja jokainen esiintyjä tuntee itsensä pääesiintyjäksi. Kulkue päättyy laulukentälle, missä sytytetään laulujuhlien tuli.

Yhdessä laulaminen suuren laulukaaren alla on kokemus, joka jää lasten mieleen koko elämän ajaksi. Mieleen jäävät myös suurista kattiloista tarjoiltu keitto, jota saadaan ruokakuponkeja vastaan. Ja se hurja määrä laulu- ja tanssijuhlajäätelöä! Joskus mieleen nousevat tuulen ja sateen repimät kertakäyttösadetakit. Monipäiväisten juhlien jälkeen lapsilla on auringon ruskettamat kasvat ja käheät äänet, mutta sisimmässään ylväs tunne. Me pärjättiin ja tullaan seuraavallakin kerralla! Tule sinäkin!

Jokainen lapsi tietää, että ruisleipä se tiellä pitää, ja että juuri ruisleipä on aito virolainen juttu. Virolaisperheiden mielestä päivän tärkein ateria on aamupala. Se antaa voimia koko päiväksi. Aamupalaklassikko on puuro. Se keitetään maitoon. Suosituin on kaurapuuro. Aamuisin syödään myös voileipiä sekä muroja ja mysliä maidolla tai piimällä.

Arkisin lapset syövät lounasta koulussa tai päiväkodissa. On tärkeää, että lapsi saa lämpimän aterian ainakin kerran päivässä. Monissa päiväkodeissa lapsille annetaan tummaa leipää ja on tietoisesti luovuttu vaaleasta leivästä. Myös koulujen kanttiinien tarjonnassa pyritään välttämään pullia ja makeita juomia.

Illallisaikaan ollaan jo kotona, ja perhe koettaa kokoontua yhteisen pöydän ääreen. Vanhempien mielestä vähintään yksi yhteinen ateria päivässä lisää perheen yhteenkuuluvuutta ja lasten onnellisuutta.

Perheet ovat yhä tietoisempia siitä, mitä suuhun pistetään. Suositaan kotia lähellä kasvanutta ruokaa. Se, jolla on mahdollisuus, kasvattaa itse puutarhatilkullaan tuoretta syötävää. Jopa suurten kerrostalojen parvekkeilla voi nähdä elokuussa punaposkisia tomaatteja ja vihreitä yrttipuskia. Uudet keittokirjat innostavat perheitä kokkaamaan ja keksimään jännittäviä ruokia. Ruuan pitää olla hyvää ja sen tekemisen pitää olla hauskaa! Se tuntuu olevan aikamme motto.

VIROLAISLASTEN LEMPIRUOAT:

1. PITSA
2. SPAGETTI
3. LASAGNE
4. SUSHI
5. PASTA
6. JÄÄTELÖ
7. HAMPURILAINEN
8. PERUNAMUUSI

SUOSITUIMMAT VIROLAISVANHEMPIEN VALMISTAMAT RUOAT:

1. kanakeitto
2. borsikeitto
3. perunat ja jauhelihapihvit
lai - kastike
4. perunamuusi
5. pataruuat
6. hapankaali ja uuniperunat

JUHLARUOKA

Joulu on virolaisen perheen tärkein juhla, johon kuuluu tietysti myös hyvä ruoka. Virolaisen joulupöydän klassikko on sianlihapaisti hapankaalilla ja perunoilla. Perinteinen jouluruoka on verimakkara, jota syödään puolukkahillon kanssa.

Laskiaisen helpolla ruokalistalla ei tarvitse paljon päästä vaivata. Lounaaksi on hernekeittoa ja jälkiruuaksi laskiaispullia runsaalla kermavaahdolla. Niitä tarjoavat myös päiväkotien ja koulujen ruokalait. Vielä kotonakin saadaan hernekeittoa ja pullia. Molempia syödään kerralla niin paljon, että niitä tulee saa kyllikseen koko vuodeksi.

Juhannuksena juodaan paljon kotikaljaa. Sitä tehdään itse tai ostetaan kaupasta. Kukaan ei osaa kuvitella juhannusta ilman saslikin eli lihavartaisten grillaamista. Se tapa tuli Viroon neuvostoajalla ja näyttää tulleen jäädäkseen.

TASO 10 TALKKUNA JA KAURAJUSSI

KANSANPERINNELIITE

TALKKUNA ELI TALKKUNAJAUHO

Jokainen virolaislapsi tietää, että talkkuna on terveellistä. Talkkunajauho on sekoitus jauhattua ja paahdettua palkokasvia (hernettä) ja viljoja (ruista, ohraa, vehnää). Yleensä talkkunaa syödään tai juodaan piimän tai jogurtin kanssa, sekaan lisätään sokeria tai hunajaa. Talkkunasta voi tehdä myös suklaata, muroja, pikkuleipiä ja kakkua. Talkkuna antaa virolaisten mielikuvitukselle siivet!

KAURAJUSSI

Kaerajaanin eli kaurajussin tietää varmasti jokainen virolaislapsi, vaikkei muita kansantansseja tuntisikaan. Sitä tanhutaan jo päiväkodissa. Virolaislapset elävät vanhan kansan merkkipäivien mukaan. Kunakin vuodenaikana on omat merkkipäivänsä. Kansankulttuuriin liittyviä tapoja opetetaan jo päiväkodissa.

Syksyn kylmetessä ja pimetessä vanha kansa halusi pitää hauskaa. Kierrettiin talosta taloon Martteina ja Katreina. Martit olivat naamioituneet miehiksi ja pukeutuivat mustaan. Katrit olivat naisia ja pukeutuneet päästä varpasiin valkoiseen. Jokainen nykypäivän virolaislapsi tuntee tämän vanhan tavan, joka on yhä voimissaan ja muistuttaa suomalaista palmusunnuntain virpomista. Martin päivää vietetään 10. ja Katrin päivää 25. marraskuuta.

MARTIN VARPAAT PALELEVAT

Kolme Kerjuri-Marttia on saapunut kerrostalon rappuun ja yksi soittaa ovikelloa. Kerjurit alkavat laulaa: ”Päästäkää sisään Kerjuri-Martit, Martit, Martit! Martin kynnet palelevat, Martit, Martit, Martin varpaat särkevät, Martit, Martit...”.

Yhdellä lapsella on päässään isän vanha huopahattu, toisella musta karvalakki korvaläpät levällään ja kolmas on peittänyt kasvonsa mustalla naamarilla. Kaikkien kasvot on värjätty mustiksi.

Sisältä kuuluu ääntä ja ovi aukeaa.

Martit änkeävät sisään. Ovikelloa soittanut lapsi kahmaisee säkistä kourallisen ryynejä ja viskoo niitä eteisen lattialle: ”Viljaonnea taloon!”

Sitten Martit esittävät lauluja. Laulujen jälkeen kysellään isäntävään kuulumisia. Ovatko lapset olleet reippaita ja eläimet terveitä? Vastauksien jälkeen seuraavat arvoitukset.

Martit kysyvät ja isäntäväki yrittää vastata.

”Arvaa, mikä se on: Saa kaikki ihmiset itkemään. Arvaa, mikä se on: Mies mullassa, tukka tuulesa”, Martit kysyvät. Kun ohjelmaosuus on esitetty, vuorossa ovat Martin annit, joita kerjurit toivovat saavansa palkkioksi. Sitä varten isäntäväki on varannut karkkeja tai hedelmiä. Kaikki herkut päätyvät Martin koriin.

Martit kiittävät isäntäväkeä ja toivottavat lähtiessään hyvää vilja- ja karjaonnea. Ja sitten he menevät soittamaan seuraavaa ovikelloa ja laulavat ”Päästäkää sisään Kerjuri-Martit...”.

Martit käyvät läpi tutut ovet, ja kun kukaan ei enää avaa ovea, on aika mennä kotiin. Kotona korin sisältö kaadetaan pöydälle ja aletaan jakaa saalista. Omenat, karkit ja raha jaetaan oikeudenmukaisesti tasan kaikkien kesken.

Martin päivä oli onnistunut. Nyt voi aloittaa Katrin päivän valmistelut.

TÄSSÄ ON KATRIN PERHE!

Tärkein henkilö on äiti-Katri. Hänen ympärillään ovat lapsi-Katrit. Äiti-Katrin sylissä on kankainen nukke – vauva-Katri. Vauvan täytyy ”pissata” vierailun aikana, sillä se tuo hyvän viljaonnen. Sitä varten kapalon sisään on piilotettu pieni vesipyssy. Kerjuri-Katrit ovat pukeutuneet valkoiseen, ja käytössä ovat kaikki kotoa löydetyt lakanat, liinat ja huivit. Kerjurien nenänpäät ja posket on värjätty iloisen punaisiksi. Joillakin lapsi-Katreilla on kasvojen edessä huntut tai huivit, jottei kukaan tunnistaisi heitä. Huntu voi kätkeä taakseen myös pojan kasvot. Katrilla on yleensä mukana pilli tai huilu, jota hän soittaa isäntäväelle. Avatkaa ovi Katreille, jotta teitä kohtaisi hyvä onni seuraavana vuonna!

URHEILU

Tänä vuonna pisimmälle laski 2. luokka. Lapset laskivat mäestä jättiläiskokoisella muovilla. Mäenlaskussa mittelointi on yksi laskiaisperinteistä. Mäenlaskijoiden ilouhla laskiainen on liikkuva pyhä, jota vietetään helmi–maaliskuussa. Laskiaisena kilpaillaan pisimmästä laskusta, minkä taustalla on vanha ennustusperinne: pisimmälle laskeneen pellava kasvaa pisimmäksi. Pitkiä pellavia, 2. luokka!

LUONTO

Älkää unohtako saniaisen kukkaa! Sitä kaunista kukkaa tulee mennä etsimään juhannusyönä, 23. kesäkuuta. Juhannusta juhlintaan koko Virossa. Saniaisen kukan löytäjästä tulee rikas ja onnellinen ja hän osaa eläinten ja lintujen kieltä. Ennen saniaisen kukkaa etsittiin yksin, mutta viime aikoina on ollut tapana mennä seikkailulle ystävien kanssa. Kukan löytäjän täytyy viedä se heti pois metsästä. Ja parempi olisi olla puhumatta siitä kenellekään. Koska kukaan ei puhu

siitä mitään, on jäänyt arvoitukseksi, onko sananjalan kukkaa olemassakaan tai miltä se näyttää. Silti sitä etsitään joka vuosi uudestaan.

SÄÄENNUSTE

Sää on tärkeä aihe. Nykylapsia kiinnostaa eniten se, voiko talvella pulkkailla ja hiihtää kunnolla ja kesällä uida. Sää sääтели myös vanhan kansan elämää. Piti tietää, milloin sai mitäkin kylvää tai miten oli heinänteon laita. Ennen vanhaan ei voinut katsoa televisiosta tai puhelimesta, millainen ilma on seuraavana päivänä. Yritettiin seurata luontoa ja ennustaa.

Tarkista, pitävätkö vanhat ennustukset paikkansa!

- Jos tammikuussa ei sada ja pakkasen paukkuu, heinäkuussa paahtaa helle.
- Jos maaliskuu on sateinen, sataa koko kesän lokakuuhun asti.

- Jos näkyy käärmeitä ennen Jyrin päivää (23. huhtikuuta), tulee lämmin kesä.
- Jos tuomet kukkivat keväällä kaksi viikkoa, syksy kestää kaksi viikkoa. Jos ne kukkivat kolme päivää, ensilumi tulee jo syksyllä.
- Jos sataa seitsemän veljeksien päivänä (10. heinäkuuta), sataa seitsemän viikkoa yhtä kyytiä. Jos taas aurinko paistaa vähintäänkin niin kauan, että mies ehtii hypätä hevosen selkään, on niin kauan poutaa, että saa tehtyä heinän. Poutainen ja aurinkoinen päivä ennustaa seitsemää poutaista viikkoa.
- Jos kanat menevät myöhään nukkumaan, sataa seuraavana päivänä.
- Jos Martin päivänä on suojasää, Katrin päivänä pakastaa. Jos Martin päivänä pakastaa, Katrin päivänä on suojasää.
- Jos jouluna on kylmää, on juhannuksena poutaa; suojasäästä seuraa sateinen juhannus.

TASO 77 VIIKONLOPPU MUMMOLASSA

Mukavan kyläilyn ainekset:

- Riisutaan kengät. Mummo antaa kaikille itse kutomansa villasukat.
- Lattialla on itse kudottuja räsymattoja.
- Pöydällä on lettuja ja itse tehtyä hilloa sekä maitolasi. Nam!
- Katsotaan telkkarista teatteriesitystä.
- Mummo ja pappa pelaavat kanssamme shakkia ja muita lautapelejä, kuten Sirkusta ja Maailman ympäri 80 päivässä.
- Pappa kertoo meille, millaista oli ennen vanhaan.
- Mummo ottaa kuvia puhelimella.
- Puhutaan Skype-puhelu Englannissa asuvan serkun kanssa.
- Pappa tuo kellarista korillisen hilloja ja mehuja.
- Mummo sanoo, että täytyy pitää pipo päässä eikä saa unohtaa heijastinta.
- Mummo vie meidät takaisin kotiin. Auton tavaratila on täynnä hilloja ja mehuja.

1. HIIDENMAAN ARTEESINEN POHJAVEESI
2. SAARENMAAN KAALIN KRAATERI
3. NÖVAN MUSTIKKAMAAT
4. MATSALUN LINTUTORNIT
5. TUHALAN NOITAKAIVO
6. SAULAN SIMILÄHTEET
7. JÄGALAN VESIPUTOUKSET
8. VIRUN SUO
9. LAHEMAAN SIIRTOLOHKAREET
10. POHJOIS-VIRON KORKEIN KOHTA EMUMÄKI

11. RANTATÖRMÄT
12. ELISTVEREM ELÄINPUISTO
13. SOOMAAN KANOOTTIREITIT
14. PIUSAN HIEKKALUOLAT
15. LUITEMAAN LUONNONSUOJELUALUE
16. ALUTAGUSEN METSÄT
17. PEIPSIJÄRVEN RANTA
18. TAEVASKODAN LUOLAT JA LÄHTEET
19. BALTIAN MAIDEN KORKEIN KOHTA SUUR MUNAMÄGI
20. KÄÄRIKUN HIIHTOKESKUS

MUKAAN ULKOILUVAATETUS JA RETKIVARUSTEET! JA EVÄT TIETYSTI! TERVETULOA RETKELLE VIRON VILLIIN LUONTOON!

vuodenaikana ja niihin voi paeta kaupungin hälinää. Viron metsissä retkeillessä voi kohdata erilaisia eläimiä: siilejä ja jäniksiä ja joskus villisikoja, peuroja tai hirviä.

Vuosia sitten suurimmalla osalla virolaislapsista oli mummola maalla. Silloin oli tavallista, että lapset lähetettiin kesän alussa maalle. Viikonloppuisin sinne tulivat myös vanhemmat, ja yhdessä tehtiin heinää ja nukuttiin ladossa. Syksyllä auringon päivittämät, tuulten ahavoittamat ja rupipolviset vekarat tuotiin takaisin kaupunkiin, pestiin puhtaiksi ja lähetettiin kouluun. Nykyisin monilla kaupunkilaislapsilla ei ole enää sellaista mahdollisuutta. Isovanhemmat asuvat usein kaupungissa. Siitä huolimatta kaupunkilaislapsia yritetään viedä mahdollisimman paljon maalle, metsään ja merenrantaan. Monilla perheillä on kesämökki tai -asunto, joissa voi viettää aikaa luonnonhelmassa. On myös paljon maalla asuvia perheitä. Niiden lapset saavat kirmata päivästä toiseen ulkona ja nauttia Viron neljästä vuodenajasta.

Virolaisperheet eivät käy pelkästään ihastelemassa luontoa. Vanha luontokansa arvostaa metsän antimia. Marjojen ja sienien keräämistä pidetään arvossa, ja itse keitetty hillo maistuu parhaimmalta. Marjaan mennään usein koko perheen voimin. Mukaan otetaan eväät ja metsässä vietetään hauska päivä.

Mitä virolaislapset tekevät luonnossa? Lue heidän vastauksiaan ja merkitse rasti ruutuun, jos olet tehnyt tai haluat tehdä samaa! Loppuun voit kirjoittaa, mitä muuta tykkäät tehdä luonnossa.

☐ HENGITÄN RAITISTA ILMAA.	☐ RETKEILEN.
☐ KUUNTELEN LINTUJEN LAULUJA JA LAULAN MUKANA.	☐ TELTTAILEN.
☐ RAKENNAN LINNUNPÖNTTÖJÄ JA AUTAN NIIDEN RIPUSTAMISESSA.	☐ KÄYN PIKNIKILLÄ.
☐ KERÄÄN KAUNIITA KIVIA TAI KÄPYJÄ.	☐ KÄVELEN KOIRAN KANSSA.
☐ POIMIN SIENIÄ JA MARJOJA.	☐ PYÖRÄILEN.
☐ LEIKIN AARTEENMETSÄSTYSTÄ.	☐ RATSASTAN.
☐ TUTKIN SUURENNUSLASILLA.	☐ TUTKIN LUONNON MUUTTUMISTA.
☐ RAKENNAN MAJAA.	☐ RENTOUDUN.
☐ ETSIN OKSIA ASKARTELUA VARTEN.	☐ POHDISKELEN ELÄMÄÄ.
☐ OTAN LUONTOKUVIA, TEEN LUONTOVIDEOITA.	☐
	☐

TASO 13 VIROON LIITTYVIÄ JUTTUJA

Asukastiheys – Virossa asuu vähän ihmisiä, yhteensä 1,3 miljoonaa asukasta. Verrattuna Euroopan muihin maihin ihmisillä Virossa on paljon tilaa.

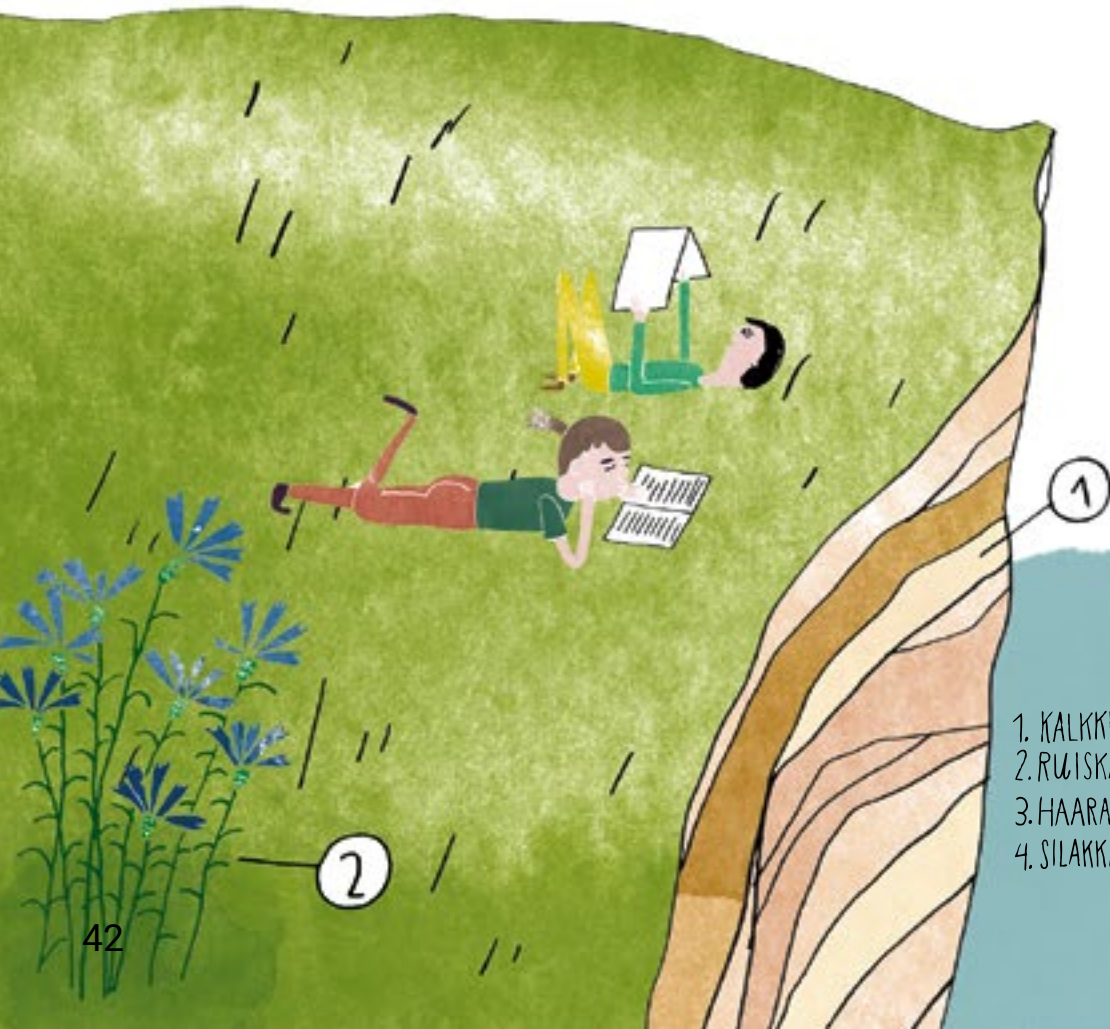
Digi-Viro – Virossa voi hoitaa leijonanosan asioista internetissä. Vaaleissa on voinut äänestää sähköisesti jo vuodesta 2005 lähtien. Internetin välityksellä voi rekisteröidä lapsen syntymän, saada lääkäriltä digireseptin jne. Sähköiseen asiointiin tarvitaan henkilökortti. Kouluissa opetetaan tietotekniikkaa heti ensimmäisestä luokasta lähtien.

Kalevipoeg – Viron kansalliseepos. Sen päähenkilö on Kalevipoeg-niminen jättiläinen. Hänen tekemisillään on perusteltu järvien, kumpujen, lähteiden ja kivien syntyä. Ympäri Viroa löytyy esimerkiksi hänen kyntövakojaan, makuusijojaan ja linkokiviään.

Keinuminen – Virolaiset ovat aina rakastaneet keinumista. Virossa on paljon kyläkeinuja. 1990-luvulla virolainen Ado Kask keksi uuden urheilulajinkin, jossa keinutaan koko rinki keinun ylähirren yli.

Laulaminen – Virolaiset pitävät itseään laulukansana, joka tykkää muodostaa kuoroja ja järjestää laulujuhlia. Sanotaan, että virolaiset lauloivat itsensä vapaiksi Neuvostoliitosta. Ennen uudelleenitsenäistymistä vuonna 1991 virolaiset kokoontuivat laulamaan isänmaallisia lauluja. Pidettiin jopa yölaulujuhlia. Laulu- ja tanssijuhlien perinne on voimissaan ja ilahduttaa ja ylevöittää niin suurten kuin pientenkin mieltä.

Luku- ja kirjoitustaito – Melkein kaikki virolaiset osaavat lukea. Virossa luku- ja kirjoitustaito on maailman huippua, sillä 99,8 % aikuisista osaa lukea ja kirjoittaa.

1. KALKKIKIVITÖRMÄ
2. RUISSKAUNOKKI
3. HAARAPÄÄSKY
4. SILAKKA

Luonne – Virolaisia on kuvailtu eri tavoin, yleensä heidän on sanottu olevan liian vaatimattomia, nyreitä ja vakavia. Virolainen ei varmaan ensimmäisenä kapsahdakaan riemusta kenenkään kaulaan. Toisaalta ulkomaalaisten mielestä ei ole toista yhtä ystävällistä ja pyyteetöntä ihmistä kuin virolainen, kun on kerran hänen sydämensä voittanut.

Metsä – Puolet Viron pinta-alasta on metsää. Metsässä voi kohdata erilaisia metsäneläimiä, kuten peuroja, hirviä, jäniksiä ja kettuja. Yleisin puulaji on mänty, myös kuusia ja koivuja on paljon.

Saaret – Virolla on Itämeressä 2 222 saarta.

Sauna – Virolaiset ovat saunakansaa. Kaupunkilaisilla on usein asunnossaan pieni sähkösauna, mutta maalla pitää olla aito puusauna. Myös savusaunat ovat yleisiä. Savusaunassa ei ole lainkaan savupiippua, vaan ensin lämmitetään sauna, sitten päästetään savu ulos ja saunojat sisään. Virolainen tykkää vihtoa koivuvihdalla. Nykyisin suosittuja ovat kaikenlaiset kylpylät, joissa on erilaisia saunoja.

Siirtokivilohkareet – Viro kuuluu Euroopan maihin, joissa on eniten jääkaudelta peräisin olevia siirtokivilohkareita. Suurin maanpinnalla oleva siirtolohkare on Letipean niemellä Pohjois-Virossa sijaitseva Ehalkivi, jonka pituus on 16,5 metriä, leveys 14,3 metriä, korkeus 7,6 metriä ja ympärysmitta 49,6 metriä.

Skype – Tietokoneohjelma, joka mahdollistaa soittamisen internetin avulla. Skypen ovat keksineet virolaiset.

Suot – Viron mantereesta 6 % on suota. Suokasvisto on kitukasvuista, marjoista menestyvät karpalot ja lakat. Suolla täytyy liikkua varovaisesti. Suonsilmät eivät ole kuralätäköitä eivätkä mättäät leikkipaikkoja.

Tallinnan vanhakaupunki – Satoja vuosia vanha kivikaupunki punaisine torninhuippuineen on säilyttänyt pitkälti keskiaikaisen asunsa. Keskiaikaista tunnelmaa kaipaavan kannattaa suunnata askeleensa vanhakaupungin mukulakivikaduille. Siellä sijaitsee myös Olevisten kirkko, jonka on joskus (vuosina 1549–1625) ollut maailman korkein rakennus.

Tasaisuus – Viron maasto on tasaista. Etelä-Viron maasto on kyllä kumpuilevaa, mutta kovin korkeita huippuja ei Virossa ole. Viron korkein kohta sijaitsee Haanjan ylängöllä Etelä-Virossa. Se on Suur Munamägi ja sen korkeus on 317,4 metriä.

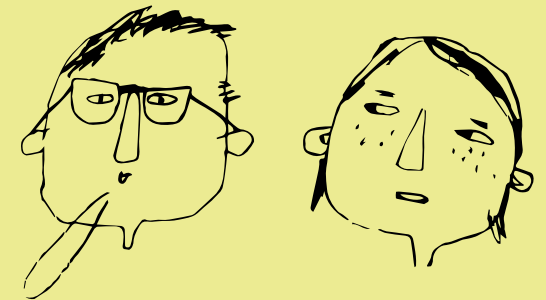

Näin päättyy löytöretkemme virolaislasten maailmaan! Tai ei sittenkään. Nyt kaikki vasta alkaa!

Mene sanomaan virolaislapselle "Tere!" ja siitä Viron-seikkailusi alkaakin! Tutustutte ja leikitte yhdessä vaikka kirkonrottaa. Sitten valmistatte keksikakkua ja syötte sitä pihalla, puistossa, metsässä tai merenrannalla. Teitä odottavat monet upeat elämykset, vapaus ja löytämisen riemu!

Tähän voit kirjoittaa huomioitasi Virosta ja virolaislapsista:

muistutpanoja
→

TERVETULOA KYLÄÄN!